

Fimmtudaginn 21. mars 1996.

Nr. 419/1994.

Blómaval hf.

(Hákon Árnason hrl.)

gegn

Þorbjörgu Guðmundsdóttur

(Jón Halldórsson hrl.)

og gagnsök

Skaðabótamál. Fasteign. Líkamstjón. Örorka.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Haraldur Henrysson, Hjörtur Torfason og Pétur Kr. Hafstein.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 12. október 1994. Krefst hann aðallega sýknu af öllum kröfum gagn-áfrýjanda og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti. Til vara krefst hann verulegrar lækkunar á kröfum gagnáfrýjanda, og verði málskostnaður á báðum dómstigum þá felldur niður.

Gagnáfrýjandi áfrýjaði með stefnu 20. febrúar 1995, og krefst hún þess, að aðaláfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 5.713.093 krónur með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 18. nóvember 1989 til þingfestingardags málsins í héraði, 9. desember 1993, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst hún málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti. Til vara krefst hún annarrar og lægri fjárhæðar að mati dómsins.

Með skírskotun til forsendna héraðsdóms er staðfest niðurstaða hans um bótaábyrgð aðaláfrýjanda.

Svo sem fram kemur í héraðsdómi, var örorka gagnáfrýjanda metin 100% í 5 mánuði, en varanleg örorka 20%. Kröfur hennar í málinu um bætur vegna örorkutjóns eru byggðar á útreikningum Guðjóns Hansen tryggingafræðings 24. júní 1993. Voru útreikningar hans í tvennu lagi, þar sem annars vegar var reiknað tjón vegna heimilisstarfa og hins vegar vegna starfa utan heimilis. Hjá tryggingafræðingnum kemur fram, að launatekjur þær, sem lagðar eru til

grundvallar útreikningum hans, bendi til mikils starfs gagnáfrýjanda utan heimilis. Hjá gagnáfrýjanda kom fram fyrir dómi, að hún hefði unnið óreglulega vinnu, en ekki fullan vinnutíma. Hefur af hennar hálfu ekki verið gerð nánari grein fyrir vinnu hennar utan heimilis. Þegar litið er til viðmiðunartekna vegna starfa utan heimilis og þar sem gagnáfrýjandi hefur ekki lagt fram frekari gögn um þau, þykja ekki efni til að taka kröfu um bæt看 vegna heimilisstarfa til greina.

Eftir standa þá kröfur gagnáfrýjanda um bæt看 vegna tapaðra launatekna, þ. e. 437.715 krónur vegna tímabundinnar örorku og 2.838.296 krónur vegna varanlegrar örorku. Þá er gerð krafa um bæt看 vegna tapaðra lífeyrisréttinda, 195.822 krónur.

Krafa um bæt看 vegna tímabundinnar örorku hefur ekki verið studd gögnum um missi launatekna. Gegn mótmælum aðaláfrýjanda verður hún því ekki tekin til greina. Við ákvörðun bóta vegna varanlegrar örorku verður höfð hliðsjón af útreikningi tryggingafræðingsins og samkvæmt dómvenju horft til hagræðis af eingreiðslu og skattfrelsis bóta. Að þessu virtu þykja þær hæfilega ákveðnar 2.000.000 krónur. Taka ber til greina kröfu um bæt看 fyrir töpuð lífeyrisréttindi, 195.822 krónur. Frá þessum greiðslum verða dregnar greiðslur frá Tryggingastofnun ríkisins, 397.855 krónur, og standa þá eftir 1.797.967 krónur. Þá þykir rétt að staðfesta niðurstöðu héraðsdóms um miskabæt看, 150.000 krónur.

Samkvæmt framansögðu verður aðaláfrýjandi dæmdur til að greiða gagnáfrýjanda samtals 1.947.967 krónur með vöxtum, eins og í dómsorði greinir.

Dæma ber aðaláfrýjanda til greiðslu málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti, eins og í dómsorði segir.

D ó m s o r ð:

Aðaláfrýjandi, Blómaval hf., greiði gagnáfrýjanda, Þorbjörgu Guðmundsdóttur, 1.947.967 krónur með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 18. nóvember 1989 til 9. desember 1993, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags.

Aðaláfrýjandi greiði gagnáfrýjanda 500.000 krónur samtals í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 8. júní 1994.**I.**

Mál þetta, sem dómtekið var 18. maí sl., er höfðað með stefnu, birtri 12. nóvember sl.

Stefnandi er Þorbjörg Guðmundsdóttir, kt. 070142-4499, Akraseli 9, Reykjavík.

Stefndi er Blómaval hf., kt. 691287-1739, Sigtúni 40, Reykjavík.

Pá er stefnt til réttargæslu Vátryggingafélagi Íslands hf., kt. 690689-2009, Ármúla 3, Reykjavík, en engar kröfur gerðar á hendur félaginu.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefnda verði gert að greiða 5.713.093 kr. ásamt vegnu meðaltali vaxta af almennum óbundnum sparisjóðsreikningum hjá viðskiptabönkum og sparisjóðum skv. 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 18. nóvember 1989 til þingfestingardags, 9. desember 1993, en hæstu dráttarvöxtum frá þeim degi til greiðsludags, sbr. 15. gr. vaxtalaga. Gerð er krafa um, að dæmda vexti skuli leggja við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta sinn 18. nóvember 1990, og síðan reiknist vextir af samanlagðri fjárhæð höfuðstóls og vaxta. Pá krefst stefnandi málskostnaðar að mati réttarins auk 24,5% virðisaukaskatts.

Til vara krefst stefnandi þess, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda aðra og lægri fjárhæð að mati dómsins með vöxtum og kostnaði í samræmi við aðalkröfu.

Af hálfu stefnda er þess aðallega krafist, að stefndi verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda og dæmdur kostnaður úr hans hendi að mati dómsins, en til vara, að stefnukröfur verði stórlækkaðar og málskostnaður felldur niður.

II.

Hinn 18. nóvember 1989 var stefnandi á leið út úr verslunarhúsnæði stefnda í Sigtúni 40 hér í borg, er henni skrikaði fótur á stéttinni fyrir utan dyr verslunarinnar, svo að hún datt og ökklabrotnaði og hlaut auk þess áverka á hægri hné. Lögregla var strax kvödd á vettvang, kl. 13.35 samkvæmt lögregluskýrslu, og stefnanda komið undir læknishendur. Eftir að starfsmenn stefnda urðu slyssins varir, var stéttin sandborin.

Með örorkumati 8. janúar 1993 mat Sigurður Thorlacius læknir tíma-bundna örorku stefnanda 100% í fimm mánuði og varanlega örorku 20% vegna afleiðinga slyssins. Segir m. a. í niðurstöðum læknisins, að stefnandi hafi meira og minna verki um hægri ökkla, sem versni við álag og veki hana stundum um nætur. Jafnframt finni hún fyrir verkjum í hægri hné, og enn fremur hafi hún þráláta kuldatilfinningu í hægri fæti. Pá hafi stefnandi auk áverka á ökkla- og hnélið hægri ganglims hlotið sköddun hægri superficial

peroneal taugarinnar. Í niðurlagi matsins segir svo: „Því er ekki að búast við umtalsverðum bata á afleiðingum þessa slyss, frekar en orðinn er. Hins vegar gæti ástand hennar átt eftir að versna vegna þróunar slitgigtar á hægri ökkla. Ekki verður talið útilokað, að síðar kunni að þurfa að endurmeta örorku slösuðu, en fullvíst má telja, að slíkt endurmat yrði þá einungis til hækkunar.“

Guðjón Hansen tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón stefnanda á grundvelli ofangreinds örorkumats. Í þeim útreikningi kemur fram, að stefnandi hafi samhliða heimilisstörfum unnið utan heimilis. Er útreikningur tryggingafræðingsins í tvennu lagi og miðast annars vegar við húsmóðurstörf og hins vegar við starf stefnanda utan heimilis. Húsmóðurstarf er reiknað þannig til fjár, að það teljist jafngilda fullu starfi án yfirvinnu miðað við kauptaxta iðnverkamanna og verkamanna. Eru árslaun reiknuð sem tólföld mánáðarlaun og bætt við 10% fyrir hvern heimilismann umfram fjóra og miðað við fimm manna fjölskyldu hjá stefnanda, þ. e. heimilisaðstæður, eins og þær voru fyrir slysið. Samkvæmt þeim útreikningi reiknaðist verðmæti tapaðra tekna vegna húsmóðurstarfs sem hér segir:

Vegna tímabundins orkutaps í fimm mánuði	kr.	218.532
Vegna varanlegs orkutaps eftir þann tíma	–	1.415.307
Samtals	kr.	1.663.839

Stefnandi hafði unnið verslunarstörf fyrir slysið. Voru launatekjur hennar nokkuð jafnar árin 1986-1986 (sic) samkvæmt staðfestum ljósritum af skattframtölum. Þegar tekjur hennar sl. þrjú ár fyrir slys voru umreiknaðar með tilliti til almennra kauptaxtabreytinga svo og með hliðsjón af upplýsingum Kjararannsóknarnefndar um launaþróun, reiknuðust tryggingafræðingnum árlegar tekjur stefnanda vera sem hér segir:

Árið 1989, frá slysdegi	kr.	1.062.701
Árið 1990	kr.	1.089.826
Árið 1991	kr.	1.169.424
Árið 1992	kr.	1.200.525
Eftir þann tíma	kr.	1.207.251

Miðað við þennan tekjugrundvöll og tekjutap í samræmi við framangreint örorkumat reiknaðist tryggingafræðingnum verðmæti tapaðra tekna vegna starfa utan heimilis sem hér segir:

Vegna tímabundins orkutaps í fimm mánuði	kr.	437.715
Vegna varanlegs orkutaps eftir þann tíma	–	2.827.758
	Kr.	<u>3.265.473</u>

Ef reiknað er með tapi lífeyrissjóðsréttinda í hlutfalli við tap launatekna, hækkar ofangreint verðmæti tapaðra tekna vegna starfa utan heimilis um 195.189 kr. Er lífeyrissjóðsréttindi þá reiknuð þannig til fjár, að þau teljist jafnvirði framlags vinnuveitanda til lífeyrissjóðs í samræmi við ákvæði kjarasamninga á almennum vinnumarkaði.

Í röksemdum fyrir útreikningnum segir, að launatekjur stefnanda bendi til þess, að hún hafi unnið mikið starf utan heimilis, en þá komi til álita, hvort og þá hve mikið beri að lækka reiknuð laun vegna heimilisstarfanna. Þá virðist eðlilegt, að við mat á heildartekjutapi sé höfð nokkur hliðsjón af, hverjar eru samanlagðar tekjur af heimilisstörfum og störfum utan heimilis.

Reiknað er með almennum sparissjóðsvöxtum Landsbanka Íslands (vöxtum og vaxtavöxtum), eins og þeir eru á hverjum tíma, en síðan með 6% ársvöxtum til frambúðar. Sé hins vegar reiknað með einföldum vöxtum frá slysdegi til útreikningsdags, reiknaðist tryggingafræðingnum verðmæti tapaðra tekna á slysdegi vera sem hér segir:

A. Vegna húsmóðurstarfa:

Vegna tímabundins orkutaps í fimm mánuði	kr.	218.532
Vegna varanlegs orkutaps eftir þann tíma	–	1.420.583
Samtals	kr.	<u>1.639.115</u>

B. Vegna starfa utan heimilis:

Vegna tímabundins orkutaps í fimm mánuði	kr.	437.715
Vegna varanlegs orkutaps eftir þann tíma	–	2.838.296
Samtals	kr.	<u>3.276.011</u>

Viðbót vegna lífeyrissjóðsréttinda nemur í þessu tilviki samkvæmt útreikningi tryggingafræðingsins 185.822 krónum

III.

Af hálfu stefnanda er því haldið fram, að mikil og varhugaverð hálka hafi verið fyrir utan dyr verslunar stefnda greint sinn og stöðugur straumur fólks á leið inn og út úr versluninni, enda laugardagur og farið að stytast til jóla. Hafi misfellur í hellulögn orðið þess valdandi, að hálkublettur hafi

myndast á stéttinni, en á þeim bletti, sem stefnandi hafi dottið, hafi myndast þunnur glerháll klaki. Hafi fólk, sem leið átti í Blómaval, þjappað snjóinn svo rækilega á stéttinni, að hættulegur hálkublettur hafi myndast, er valdið hafi slysinu. Sé orsaka slyssins að leita til þess, að hellulögn fyrir framan innganginn hafi verið farin að tærast og missig verið á hellunum og þær því hættulegar í hálku. Hafi aðkoman, sem eingöngu sé fyrir Blómaval, á tjóndegi verið almennt hættulegri en gerist á umferðarleiðum í borginni, auk þess sem lýsing hafi verið slæm. Eftir slysið hafi stefndi látið helluleggja gangstétt, malbika bílastæði og bæta lýsingu, svo að aðkoma hafi gjörbreyst til batnaðar.

Þá sé orsaka slyssins jafnframt að leita til vanrækslu forsvarsmanna stefnda við að láta bera sand eða íseyðingarefni á hálkubletti fyrir utan dyr verslunarinnar, og sé þessi vanræksla þeim mun ámælisverðari sem mikill straumur fólks hafi átt leið þarna um nefndan dag. Bætt hafi verið úr þessu eftir slysið, en það ekki gagnast stefnanda. Hafi veðurfarsaðstæður gert það að verkum, að sérstaklega brýnt hafi verið að bera sand eða íseyðingarefni á hálkubletti í byrjun verslunardags.

Stefnandi styðst við framangreindan útreikning Guðjóns Hansen tryggingafræðings og sundurliðar kröfur sínar sem hér segir:

Örorkutjón vegna húsmóðurstarfa	kr.	1.639.115
Örorkutjón vegna starfa utan heimilis	–	3.276.011
Viðbót vegna tapaðra lífeyrissjóðsréttinda	–	195.822
Miskabætur	–	1.000.000
Samtals	kr.	6.110.948
Frádráttur vegna greiðslu frá		
Tryggingastofnun ríkisins 3. mars 1993	–	397.855
Samtals	kr.	5.713.093

Stefndi reisir sýknukröfu sína á því, að hann eigi enga sök á slysi stefnanda, sem hlotist hafi af óhappatilviljun og vangæslu hennar sjálfrar. Hafi starfsmönnum stefnda verið ókunnugt um hálkumyndun á stéttinni daginn, sem óhappið varð, en veður verið milt og úrkomulaust um morguninn og ekki tilefni til að fylgjast sérstaklega með hálkumyndun. Bendi ekkert til þess, að sú hálka, sem myndast hafi við verslun stefnda, hafi verið meiri eða hættulegri en annars staðar á umferðarleiðum í borginni og ávallt megi vanta í óstöðugu veðurfari hérlandis. Hálkuslys séu hér algeng á götum og gangstéttum og ógjörningur að afstýra þeim. Hafi stefndi ekki getað frekar

en stefnandi varast tæran hálkublett á stéttinni, sem hafi verið auð framan við dyr verslunarinnar. Þá mótmælir stefndi því sérstaklega sem röngu og ósönnuðu, að stéttin hafi verið hættuleg eða missig og tæring í hellum hafi valdið hættulegum hálkublettum. Segi stefnandi enda sjálf, að um hafi verið að ræða sólbráð frá deginum áður og fólk á leið í verslunina hafi þjappað snjó svo rækilega á stéttinni, að hættulegur hálkublettur hafi myndast. Hafi umferð fólks og veðurfarslegar ástæður valdið hálkunni, og ómögulegt sé að hindra eða girða fyrir slíkt. Þá sé óvíst, hvenær hálkubletturinn hafi myndast, en sennilegt, að það hafi verið skömmu fyrir óhappið. Ekki hvíli að lögum almennt skylda á verslunareigendum eða fasteignaeigendum að sjá til þess, að stéttir og nánasta umhverfi húsa sé ávallt hálkulaust, enda óframkvæmanlegt við íslenskar veðurfarsaðstæður. Verði hver gangandi vegfarandi að gæta sín sjálfur á hálku á götum, gangstéttum og aðkomum húsa og kunna fótum sínum forráð í því efni, og hafi óhappatilviljun og eigin vangæsla stefnanda valdið slysinu, en ekki gáleysi stefnda. Hafi stéttin fyrir framan verslunina í sjálfu sér verið hættulaus og ekkert frábrugðin öðrum stéttum, en hún hafi verið fjarlægð haustið 1991, aðkomu breytt og reist hús fyrir framan þáverandi útidyr. Hafi það ekki verið í neinum tengslum við slysið, heldur til að auðvelda aðgengi að versluninni, þ. á m. fyrir fatlaða. Það sé rangt hjá stefnanda, að lýsing við verslunina hafi verið slæm, og eigi stefnandi ekki við aðra að sakast um slysið en sjálfa sig og veðurfarslegar aðstæður.

Stefndi reisir varakröfu sína um lækun bóta á því, að slysið megi að mestum hluta rekja til óhappatilviljunar og vangæslu stefnanda sjálfar, en jafnframt beri að lækka stefnufjárhæðir stórlega. Hafi stefnandi mátt segja sér sjálf, eins og árstíma og veðurfari var háttað, að hálka gæti leynst á götum og gangstéttum, og verði hún sjálf að bera áhættuna af aðgæsluskorti í þeim efnum.

Varðandi fjárkröfur vísi stefnandi til þess, að hún hafi gegnt sem svarar tvöföldu starfi útivinnandi manneskju og tapað launatekjum samkvæmt því í hlutfalli við hina læknisfræðilegu örorku, og nemi viðmiðunartekjur í líkindareikningi yfir 150.000 kr. á mánuði. Er kröfugerð af þessu tagi og framangreindum kröfuleiðum vegna fjártjóns mótmælt bæði tölulega og efnislega, enda ekki í samræmi við raunveruleikann. Stefnandi hafi ekki tapað vinnutekjum til þessa af völdum hinnar læknisfræðilegu örorku, og bætist örorka ekki í formi vinnutekjutaps, nema um raunverulegt tap sé að ræða, en sjaldnast sé um að ræða nokkurt samband milli læknisfræðilegrar örorku og raunverulegs vinnutekjutaps. Sé því ekki unnt að leggja örorkumatið og líkindareikninginn til grundvallar bótaákvörðun, ef til komi, heldur í mesta

lagi hafa af þeim einhverja hliðsjón. Jafnframt verði að hafna kröfulið um bætur vegna húsmóðurstarfa. Ekkert tekjutap hafi orðið þar, og í annan stað sé útreikningur út í hött. Sé húsmóðurstarfið reiknað sem iðnverkamanna- og verkamannastarf, þótt það sé alls óskylt húsmóðurstarfi, og í öðru lagi miðað við, að fimm manns verði alla starfsævi sóknaraðila á heimili hennar og að hún þurfi að vinna á heimilinu sem svari til fulls starfs iðnverkamanns. Fáí kröfuliður þessi því engan veginn staðist. Að því er varði hugsanlegar bætur vegna skertrar útivinnu, beri að virða til lækkunar þann hluta bóta, er gengi til opinberra gjalda, ef bæturnar væru ekki skattfrjálsar, 41,85% samkvæmt gildandi skattkerfi. Þá beri að virða til lækkunar eingreiðsluhagræði samkvæmt dómvenju. Við sakarskiptingu beri síðan að draga frá það sakarhlutfall, er tjónþoli verði að bera sjálf, og líta loks til greiðslna frá þriðja aðila vegna slyssins, en frá Tryggingastofnun ríkisins hafi stefnandi fengið greitt 397.855 kr. sem koma eigi til frádráttar.

Miskabótakröfu, að fjárhæð 1.000.000 kr., er sérstaklega andmælt sem allt of hári og í ósamræmi við dómvenju. Þá beri einnig að líta til þess, að miski sé innifalinn í örorkumati lækna og hann því í raun og veru tvíkrafinn. Þá beri við ákvörðun miskabóta að miða við verðlag á slysdegi, en ekki dómsuppsögudegi, enda vaxta af bótunum krafist frá slysdegi.

Vaxtakröfum er sérstaklega mótmælt, en bótakrafan beri samkvæmt dómvenju sömu vexti og notaðir eru í tjónsútreikningi og ekki dráttarvexti frá fyrri degi en dómsuppsögudegi.

IV.

Samkvæmt lögregluskýrslu, sem fyrir liggur í málinu, var lögregla kvödd á vettvang slyss þess, er hér um ræðir, kl. 13.35 nefndan laugardag, og þykir bera að miða við, að slysið hafi orðið skömmu áður. Segir í skýrslunni, að stefnandi hafi dottið á hálku á gangstétt við verslun stefnda. Í bréfi stefnanda til lögmanns síns frá 6. júní 1990 skýrir hún svo frá um aðdraganda slyssins, að þegar hún hafi komið út úr versluninni með plastpoka í höndunum, hafi henni „skrikað fótur á tærum hálkubletti (frosinni sólbráð frá deginum áður) á gangstéttinni fyrir utan“. Þykir eigi verða við annað miðað en slysið hafi orðið með framangreindum hætti, og ósannað, að missig eða tæring á hellum hafi valdið því. Verður því eigi fallist á það með stefnanda, að orsök slyssins eigi rót sína að rekja til vanbúnaðar fasteignar stefnda.

Vitnið Anna Halldóra Hermannsdóttir, starfsmaður stefnda, hefur greint frá því hér fyrir dómi, að hún hafi komið til vinnu einhvern tíma fyrir hádegi umræddan dag og þá orðið vör hálku á stéttinni fyrir utan verslunina. Hafi hún skýrt starfsmanni í versluninni frá því, að hálka væri á stéttinni

fyrir framan verslunina og að hana þyrfti að sandbera. Kolbeinn Finnsson, stjórnarformaður stefnda, skýrir svo frá, að hann hafi átt að sjá um að moka og sandbera stéttina fyrir framan verslunina nefnda helgi. Hafi hann gætt að ísingu á stéttinni um morguninn, sennilega fyrir kl. 10.00, en þá eigi orðið hennar var.

Í vottorði Veðurstofu Íslands um snjólag og jarðlag í Reykjavík dagana 17. og 18. nóvember 1989 greinir frá því, að jörð hafi verið þakin þéttum eða votum snjó (með eða án íss) að minna en hálfu leyti báða dagana. Þá kemur fram í veðurfarsvottorði sömu stofnunar, að skúrir voru hér í borg frá kl. 24.00 að kvöldi þess 17. fram til kl. 6.00 næsta morgun. Þar er þess enn fremur getið, að hiti hafi verið 2,0°C kl. 21.00 17. og farið lökkandi og niður í -0,2°C kl. 9.00 þann 18. og -0,3°C kl. 12.00 sama dag. Verður að telja, að miðað við þær veðurfarsaðstæður, sem lýst hefur verið, þ. e. úrkomu og hitastig, séu verulegar líkur á hálkumyndun, svo sem raun varð.

Stefndi rekur verslun í nefndu húsnæði sínu og laðar að viðskiptavinum með auglýsingum. Samkvæmt því þykir bera að leggja ríka skyldu á eigendur fasteigna, þar sem slíkur rekstur er, að gera ráðstafanir til að tryggja öryggi vegfarenda, sem þar eiga leið um, en gangstétt sú, er hér um ræðir, var í eigu stefnanda.

Ekki þykir hafa verið sýnt fram á það af hálfu stefnda, að hálka sú, sem upplýst er, að verið hafi á gangstéttinni greint sinn, hafi verið svo nýmynduð, að eigi hafi verið unnt að koma í veg fyrir hana, heldur verður að telja ljóst af framburði vitnisins Önnu Halldóru Hermannsdóttur, að hálka hafi verið byrjuð að myndast að minnsta kosti allnokkru áður en slysið varð. Verður að telja, að við þessar aðstæður hafi sérstök skylda hvílt á stefnda að gera viðeigandi varúðarráðstafanir til þess að koma í veg fyrir slysaðttu með því að sandbera stéttina eða bera á hana íseyðandi efni, og var það hvorki tímafrekt né kostnaðarsamt. Það lét stefndi hins vegar undir höfuð leggjast. Verður að telja, að orsök slyssins verði rakin til þessarar vanrækslu stefnda. Leiðir þessi vanræksla stefnda til fébótaábyrgðar hans á slysinu, en ósannað er, að stefnandi hafi með gáleysi verið meðvöld að slysinu, svo að til sakarskiptingar komi.

Svo sem áður greinir, hefur stefnandi lagt fram örorkumat Sigurðar Thorlaciúsar lækni, þar sem metin er læknisfræðileg örorka hennar. Þykir bera að leggja það mat til grundvallar, enda hefur því ekki verið hnekk. Er löng dómvenja fyrir því, að stuðst sé við álit lækni við mat á því, hvort starfsorka tjónþola sé skert af völdum slyss og aflahæfi hafi minnkað af þeim sökum. Þykir ekki tilefni til að bregða út af þeirri venju í máli þessu. Þá verður, dómvenju samkvæmt, höfð hliðsjón af örorkutjónsútreikningi

Guðjóns Hansen tryggingafræðings við ákvörðun bóta. Verður þó einkum litið til útreikningsniðurstöðu hans, að því er tekur til tekjutaps vegna vinnu utan heimilis, en einnig þykir að nokkru mega horfa til þess, að sjúkdómseinkennum stefnanda muni draga úr starfsgetu hennar til að sinna nauðsynlegum heimilisstörfum. Samkvæmt framansögðu og að teknu tilliti til skattfrelsis bótanna og eingreiðslu þeirra, eins og dómvenja stendur til, þykja bætur stefnanda fyrir örorku hæfilega ákveðnar 2.200.000 kr., og hefur þá verið dregin frá sú greiðsla, sem stefnandi fékk frá Tryggingastofnun ríkisins. Þá þykja miskabætur til stefnanda samkvæmt sjúkrasögu hennar hæfilega ákveðnar 150.000 kr. Ber því að dæma stefnda til að greiða stefnanda samtals 2.350.000 kr. í bætur vegna afleiðinga umrædds slyss ásamt almennum vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá slysdegi, 18. nóvember 1989, til þingfestingardags, 9. desember 1993, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags.

Eftir þessum málalokum ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda 300.000 kr. í málskostnað, þar með talinn virðisaukaskattur.

Helgi I. Jónsson héraðsdómari kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndi, Blómaval hf., greiði stefnanda, Þorbjörgu Guðmundsdóttur, 2.350.000 kr. ásamt vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 18. nóvember 1989 til 9. desember 1993, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda 300.000 kr. í málskostnað.
